

Samenvatting Veldbezoeken - 2025

19 – Leekstermeergebied

Dit jaar werd langs de percelen gelopen tussen het Peizerdiep en het bosje Groot Waal, deze percelen liggen in het zuiden van N2000-gebied. In dit deelgebied liggen veel mogelijkheden om het leefgebied van de kwartelkoning uit te breiden. De subsidie voor N12.02-graslanden is ontoereikend voor het benodigde beheer, waardoor het leefgebied voor de kwartelkoning dit jaar niet op orde is. De beheerder gaat een SKNL-subsidieaanvraag opstellen voor “omvormingsbeheer” waardoor de beheerder enkele percelen alsnog kan omvormen naar leefgebied voor de kwartelkoning.

22 – Norgersholt

In en rondom het gebied zijn er veel drukfactoren zoals drainage, het verwijderen van kwetsbare vegetatie of het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in de nabijgelegen landbouw. Verder is er sprake van verdroging door nog aanwezige (rand)sloten, greppels en vermessing vanuit een akker die afwatert richting het ven. Door al deze drukfactoren lijkt het habitatype beuken,- en eikenbos in kwaliteit achteruit te gaan. Vegetatietype en typische soorten van habitatype nemen geleidelijk ook in aantal af.

23 – Fochteloërveen

Het kerngebied van het Fochteloërveen is dit jaar bezocht, hier bevindt zich droge heiden en (herstellend/actief) hoogveen. De droge heiden in het kerngebied Centrale Deel vertonen eentonigheid en vergrassing met pijpenstrootje, er is dus een negatieve trend in de kwaliteit van habitatype. Het Fochteloërveen beschikt wel over een goede kwaliteit van vegetatie bij het habitatype herstellend hoogveen. Tot slot is het in het Fochteloërveen goed gelukt om slaapplaatsen voor vogelrichtlijnsoorten (kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans) in de randzones te creëren.

24 – Witterveld

Dit jaar is het veldbezoek aan het Witterveld begonnen bij de pingo ruïne, deze is gelegen aan westkant van het gebied. Dit is een plek waar het habitatype actief hoogveen aanwezig is, echter heeft deze locatie zwaar te leiden onder vergrassing en de trosbosbes. Het habitatype heeft op meerdere plekken van het gebied last van verdroging en droogte, waar het actief hoogveen natter is, is de opslag ook minder. Herstel van het hydrologisch systeem in het gebied zou helpen om het actief hoogveen natter te houden. Een van de maatregelen om de hydrologie op orde te krijgen is de verwijdering van een duiker afgelopen winter. Deze duiker was gelegen aan de kant van het circuit in het oosten.

25 – Drentsche Aa-gebied

Tijdens het veldbezoek is met name aandacht besteed aan de knelpunten voor de optimalisatie van het hydrologisch functioneren van het Balloërveld. De kwaliteit van vochtige en droge heide is hier moeilijk in stand te houden door activiteiten die ander doeleinden dienen. Denk bijvoorbeeld het verdrogend effect van nabij gelegen landbouwpercelen of tankgracht welke van archeologische waarde is..

Er wordt geconstateerd dat er mogelijkheden zijn voor het uitbreiden van heischrale graslanden en overgangs- en trilvenen langs beekdalen zoals bij het Rolderdiep. Echter spelen de drukfactoren eutrofiering door overstroming met oppervlakte water in tijde van regen en verdroging door nabij gelegen sloten in tijden van droogte.

In een ander veldbezoek is het Oudemolenschediep bezocht, hier werd het habitatype beken en rivieren met waterplanten. De beek heeft een verdrogend effect op omliggende natuur omdat de beek

dieper is uitgesneden dan dat het oorspronkelijk was. Door de beek te ontdeepen kan dit verdrogende effect worden tegengegaan. Resultaten van de verondiepingproeven in andere beekdelen zullen inzichtelijk maken of het een effectieve maatregel is.

De habitatrictlijnsoorten in het gebied gedijen wisselend, met de bever en de kleine modderkruiper gaat het goed. De rivierprik, kamsalamander en grote modderkruiper blijven kwetsbaar. De rivierdonderpad komt niet voor in het gebied.

26 – Drouwenerzand

Bij dit veldbezoek is er rondom het gehele gebied gelopen. In het Drouwenerzand is het habitatype zandverstuivingen aanwezig deze groeien deels dicht door gebrek aan windwerking door een te klein oppervlak, hiervoor wordt een deel van het bos aan de zuidkant gekapt, zodat de wind meer invloed krijgt.

Door de komst van de wolf is de schaapskudde nu gescheperd, dit biedt kansen om te sturen waar op de heide begraaasd wordt. De plek met de meeste vergrassing kan meer worden begraaasd, uiteindelijk zorgt dit voor een beter kwaliteit voor de stuifzandheide met struikhei. Dit habitatype staat zwaar onder druk in het gebied.

De afgelopen jaren zijn er open corridors gemaakt om het Drouwenerzand naar omliggende gebieden, zodat bijvoorbeeld typische soorten van stuifzandheide en zandverstuivingen makkelijker van het ene naar het andere gebied kunnen voortbewegen.

27 – Drents Friese Wold

Dit jaar is het Doldersummerveld en het Wapserveld bezocht, deze gebieden liggen tegenover elkaar in het Drents Friese Wold.

De kwaliteit van de droge heide neemt af op het Doldusummerveld. Dit zien we doordat typische soorten in de droge heide daar verdwijnen, dit geldt voor zowel insecten als reptielen. Ook voor de zure vennen en stuifzanden met struikhei geldt dat de typische soorten van deze habitattypen afnemen. De exacte oorzaak hiervan is nog niet helemaal duidelijk.

In de vochtige heide van het Wapserveld komt het gentiaanblauwtje nog voor, maar is recent verdwenen op het Doldersummerveld. Door middel van beheer worden er stapstenen gecreëerd naar het Doldersummerveld, waardoor de soort hopelijk weer kan terugkeren.

De populatie van de kamsalamander is beperkt in beeld waardoor er geen goede uitspraak kan worden gedaan over toestand van de soort in het gebied. Momenteel wordt enkel onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de soort op basis van eDNA. De drijvende waterweegbree staat zwaar onderdruk in het gebied, op meerdere locaties waar de soort vroeger te vinden was is de soort nu verdwenen. Bij een vennetje nabij het bezoekerscentrum is de habitatrictlijnsoort nog wel te vinden.

28 – Elperstroomgebied

Het Elperstroomgebied is dit jaar doorlopen van het noorden (Stroetma) naar het zuiden (Grevema). In het noorden bij de Oosterma zijn goede ontwikkelingen gaande in de richting van heischraal- en blauwgrasland, Tegelijkertijd is de typische soort zilveren maan (vlinder) al jaren niet meer waargenomen, wat duidt op een kwaliteitsvermindering.

De kwaliteit van het habitatype kalkmoerassen blijft matig, het oppervlak is klein en er zijn maar een paar soorten aanwezig die het habitatype definiëren.

29 – Holtingerveld

Dit jaar zijn de Kleine startbaan en de omgeving van de Havelterberg bezocht. Verdroging is zichtbaar in de vegetatiestructuur op de Kleine startbaan, een vochtig heischraal grasland. Hier is sprake van een verschuiving van dopheide naar struikheide. Op en rondom de “Kleine startbaan” lijken de heischrale graslanden zich nog goed te kunnen handhaven, mede doordat de omstandigheden voor de soorten van de heischrale graslanden zeer gunstig zijn op de kleine startbaan..

Nabij de Havelterberg worden open gebieden zoals heischrale graslanden geplagd om te zorgen dat typische soorten zich kunnen vestigen. Tussen deze open gebieden worden de bossen gedund zodat fauna deze bosgebieden kunnen oversteken.

30 – Dwingelderveld

De droge heiden zijn plaatselijk nog soortenrijk dankzij langdurig en intensief beheer, maar op gebiedsniveau is sprake van een duidelijke afname van karakteristieke soorten. Toenemende verzuring en vermesting maken steeds frequenter en preciezer beheer noodzakelijk, waardoor het systeem kwetsbaarder wordt en de ecologische veerkracht afneemt.

Bij de vochtige heiden op hogere zandgronden neemt de kwaliteit af door vergrassing en verdroging, waarbij typische soorten zoals klokjesgentiaan steeds verder worden teruggedrongen naar de laagste delen van het gebied. De hydrologische gradiënt is minder robuust geworden, wat leidt tot een combinatie van problemen in zowel droge zomers als natte winters en daarmee de instandhoudingsmogelijkheden beperkt.

De stuifzandheiden met struikhei verliezen geleidelijk hun open karakter door een toename van struik- en boomopslag na het wegvallen van schapenbegrazing. Voor de kamsalamander ontbreekt actueel inzicht in verspreiding en populatieomvang, waardoor niet kan worden beoordeeld of aan de instandhoudingsdoelstellingen wordt voldaan..

31 & 32 –Mantingerbos & Mantingerzand

Het veldbezoek van de Mantingers werd dit jaar volledig toegewijd aan het Mantingerbos. Het habitatype beuken-eikenbossen met hulst heeft hier een slechte kwaliteit. Hier speelt de zeer lastige discussie of het nietsdoenbeheer in het Mantingerbos volgehouden moet worden. Is het beheer noodzakelijk voor behoud van de flora van oude bosgroeiplaatsen? Het bos heeft met name last van vermesting en verdroging. In het op handen zijnde beheerplan wordt hier een oplossingsrichting in voorbereid.

33 – Bargerveen

Dit jaar is het oosten en midden van het Bargerveen bezocht waar vooral over heischrale graslanden en herstellend hoogveen is gesproken. Meerdere heischrale graslanden (de bovenveengraslanden) die een aantal jaar geleden een erg goede kwaliteit hadden, lijken nu te schraal en te zuur te worden. Praktijkonderzoek naar mogelijke methoden om het te behouden is noodzakelijk.

De hydrologische maatregelen lijken te werken om de waterstanden in het Bargerveen op peil te houden. Een aandachtspunt blijft de diep ontwaterde Annapolder ten oosten van het Bargerveen in Duitsland. Deze polder heeft een zeer verdrogende werking op het Bargerveen, waardoor het stabiel houden van het waterpeil lastiger wordt.